

Kristofas Gruževskis

(1821–1863)

Kristofas Gruževskis buvo Birželių dvarininkas, 1863 metų sukilimo dalyvis. Gimė K. Gruževskis 1821 m. 1863 metų sukilimo metu jis buvo Lietuvos sukilėlių valdžios apygardos karo viršininkas. Tų metų rugpjūčio mėn. 30 d. Žaliosios girios būrio vado E. Liutkevičiaus pranešime Kauno vaivadijos viršininkui sakoma, kad vienas pirmųjų sukilėlių apskrityje

Kristofo Gruževskio kapvietė Birželių kapinėse. Iš B. Mažylio archyvo.

buvo E. Liutkevičiaus būrys. Jam pradėjo vadovauti gavęs aukštesniosios valdžios įsakymą iš apygardos viršininko Kristofo Gruževskio.

Gruževskio mirties data ant kapo esančioje plokštėje Birželių kapinaitėse nurodyta 1863 m. gegužės 9 diena. Lietuviškoje enciklopedijoje, išleistoje 1940 m., t. 9 p. 747 rašoma, kad K. Gruževskis žuvo sukilėlių kovose prie Meikių (Biržų r.). Rašytoja Gabrielė Petkevičaitė-Bitė atsiminimuose tvirtina, kad Gruževskis buvo nukautas ties Biržais. Kad dvaras nebūtų nusavintas ir žmona su mažamete dukra nenukentėtų, rašytojos tėvas Jonas Petkevičius išdavė liudijimą, kad K. Gruževskis mirė nuo plaučių uždegimo, ir sukilimo vadą, Birželių dvarininką leido laidoti Birželių kapinaitėse. Apie tai motina dukrai papasakojo, jai jau du sūnus užauginusiai.

Literatūra

1. Lietuviškoji enciklopedija. Kaunas, 1940, t.9, p. 747.
2. Petkevičaitė-Bitė, Gabrielė. Raštai, Vilnius, 1966, t.1, p.340.
3. Lietuvos TSR istorijos šaltiniai. Vilnius, 1965, t.2, p.71.